

(of -geefster), die zich maar al te dikwijls niet de noodige rekenschap geeft van de reden van zijn voorkeur, ja soms den eigen kijk geheel mist en slechts napraat en aan „de mode” meedoet, in alles zijn zin geven? Integendeel, men moet hem leiding geven, men moet hem... onderwijzen. — Of Hanrath zich nu wel met genoegzame kracht verzet heeft tegen opdrachten voor den bouw van landhuizen in „Groenendaal”-stijl, en of er afdoende redenen voor

hem bestonden om zich ten slotte gewonnen te geven, omdat hij met de beleering van zijn principalen geen succes had, — ik twijfel er eigenlijk wel een beetje aan, en onderstel dat hij in het ontwerpen van de 2de, veel belangrijker categorie van door hem gebouwde landhuizen genoeg satisfactie voor zichzelf vond om de opdrachten voor Groenendaal-huizen op den koop toe te nemen, terwijl hij een te concientieus werker is om den bouw der laatstgenoemde categorie van huizen ook maar eenigszins te verwaarloozen.

Terugkomende op mijn bewering dat de bouw van „Groenendaal” tweërlei gevolg heeft gehad voor Hanrath, vind ik het verheugenswaard genoemd gevolg nog op nadere aanduiding wachten. Hanrath dan, had door zijn degelijke studie van den Hollandschen Barokstijl zijn gevoel voor zuivere, mooie verhoudingen, en zijn inzicht in de waarde daarvan, zeer versterkt. Bovendien had de opvallende harmonie tusschen onze (en de Amerikaansche) oude buitenhuizen en hun natuur-omgeving hem algemeene conclusies doen trekken omtrent de in het landhuisont-

AFB. 8. TRAPHAL IN HET LANDHUIS „DE BIJLAKKER” TE LAREN N. H., GEB. IN 1903. TRAPFIGUURTJES VAN EDUARD JACOBS.

werp te brengen factoren: groote lijnen, goede massa-groeping, eenvoudige silhouetwerking, symmetrisch (nog met een vraagteeken) evenwicht, fijnheid, eenvoud. Van het feit, dat de situatie nadere eischen stelt, gaf hij zich natuurlijk volkomen rekenschap.

Dat hij van zijn meerder begrip der bekwaamheid, die de landhuisbouw van den bouwmeester vraagt, nu ook zou gaan profiteren bij het maken van die landhuisontwerpen, waarin hij geheel zijn eigen gang kon gaan, is van zelf sprekend. Goed op weg als hij blijkens het landhuis te Helmond reeds was, zou zijn ongeveer tegelijkertijd met „Groenendaal” gebouwd eigen woonhuis „D'Olijftak” (zie afb. 6 en 7) een aan den Hollandschen boerderijbouw verwanten moderne conceptie worden, waarin de genoemde factoren aanwezig zijn, behalve dan de volkomen symmetrie. Het Engelsche element bleef in den gekoppelden raamvorm (gevolg van betrekkelijk-geringe verdiepinghoogte en daardoor vrij lage ramen) hangen, doch overigens heeft dit huis een echt-Hollandsch cachet, voornamelijk veroorzaakt door het